

نکته‌ای درباره‌ی اعاده‌ی دادرسی امور کیفری (دلیل و مدرک)

اعاده‌ی دادرسی در امور کیفری^۱ غیر از اعاده‌ی دادرسی در امور مدنی^۲ است. درخواست اعاده‌ی دادرسی راهی است برای شکایت که همیشه باب آن مفتوح است و محدود به مدت نیست و آن عبارتست از رسیدگی مجدد به دلائل محکومیتی که اعتبار امر مختوم^۳ را پیدا کرده ولی بواسطه‌ی اشتباهی که به آن نسبت میدهند تقاضای بطلان آن میشود.

فرق اعاده‌ی دادرسی با رسیدگی تمیزی اینست که تمیز برای رفع اشتباهات قانونی یا حکمی^۴ ولی اعاده‌ی دادرسی برای رفع اشتباهات موضوعی^۵ است و فرق آن با پژوهشخواهی این است که در اعاده‌ی دادرسی اوضاع و احوال (قرائن و امارات) و دلائلی که در موقع رسیدگی قبلی وجود نداشته و یا برقصات مکشوف نبوده مورد توجه و رسیدگی قرار میگیرد ولی مبنای رسیدگی پژوهشی همان دلائلی و قرائنی است که در دادگاه بدوی ابراز گردیده و محکمه بآن توجه نکرده است.

بنابراین اعاده‌ی دادرسی ترمیم و جبران يك اشتباه موضوعی در مواردی است که قانون تعیین کرده است.

ماده‌ی ۴۶۶ قانون آئین دادرسی کیفری در مورد اعاده‌ی محاکمه باین شرح است: موارد قانونی اجازه‌ی اعاده‌ی محاکمه احکام قطعی محاکم اعم ازینکه بموقع اجرا گذاشته شده یا نشده باشد از قرار ذیل است:

۱- وقتیکه چند نفر باتهام ارتکاب تقصیری محکوم شده‌اند و تقصیر طوری است که بیش از يك مرتکب نمیتواند داشته باشد.

۲- وقتیکه کسی باتهام قتل شخصی محکوم شده که آن شخص بعداً پیدا شده

- 1) Révision
- 2) Requête civile
- 3) Chose jugée
- 4) erreur de droit
- 5) erreur de fait

و یا محقق شده که در حال حیات است.

۳- هرگاه دلائلی ابراز شود که مؤثر بر بی‌تقصیری متهم باشد یا اینکه جزائی که برای او معین شده است بواسطه اشتباه حکام دادگستری متناسب باتقصیر او نیست.

۴- کشف و ثبوت اسناد جعلی و یا شهادت جعلی که مبنای حکم بوده است. نکته مورد نظر دقت در بند ۳ ماده ۴۶۶ میباشد و آن توجه به کلمه «دلائل» مذکور در آنست.

برای روشن شدن موضوع عین موارد اعاده دادرسی^۶ مذکور در قانون جزای فرانسه که برای ترمیم و جبران اشتباه موضوعی است نقل میشود. موارد مزبور عبارتست از:

۱- وقتیکه به کشته شدن کسی رأی داده باشند که در حال حیات است.^۷

۲- در صورتیکه بر اثر شهادت‌های دروغی کسی محکوم شده باشد.^۸

۳- در صورت اشتباه قضائی.^۹

۴- در صورت اثبات امر جدیدی که بیگناهی محکوم را ثابت نماید که قبلاً بر قضات معلوم نبوده.^{۱۰}

ابراز دلائل یا اثبات امر جدید برگشت مسلم به استدلال و اقامه دلیل دارد که ممکن است دلائل تازه غیر از دلائل سابق و استدلال جدید غیر از استدلال قبلی باشد.

دلائل اصولاً و عنواناً غیر از مدارك است و بعبارت دیگر اقامه حجت و برهان^{۱۱} غیر از ابراز مدارك^{۱۲} است که ممکن است نحوه استدلال و استنتاج از مدارك موجود قبلی غیر از نحوه استدلال و استنتاج جدید باشد.

دید استدلالی و استفاده از مدارك شماع عمل مرتبط با قدرت و احاطه علمی و تجارب قضائی و وکالتی دارد. استنباط از مدارك، استناد به عناصر معنوی و مادی و قانونی جرائم، تطبیق قواعد با موارد، تشریح اصول و مبانی قضایا، تفسیر مواد قانون، ارائه آراء مشابه و یکسان، بحث در دلیل یا دلایل موجود بالاخره «استدلال بر بی‌تقصیری متهم» یا «اثبات اشتباه حکام» یا «اثبات امر جدیدی که بیگناهی متهم را ثابت نماید» ملازمه با ابراز مدارك جدید ندارد و نباید بجای دلائل جدید از فرجامخواه مدارك جدید مطالبه کرد.

هراشتباهی چه حکمی چه موضوعی قابل رفع با استدلالی است که ذهن را روشن سازد و قناعت وجدانی بوجود آورد.

6) Cas de revision

7) la victime est encore en vie

8) faux temoignage

9) Contrariété du jugement

10) fait nouveau

11) raisonnement, argumentation

12) documentation